

LT

LT

LT

EUROPOS KOMISIJA

Bruselis, 2010.10.26
SEK(2010) 1243 galutinis

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

POVEIKIO VERTINIMO SANTRAUKA

pridedama prie

Geresnis Europos reagavimas į nelaimes. Civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos vaidmuo

COM(2010) 600
SEC(2010) 1242

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

POVEIKIO VERTINIMO SANTRAUKA

pridedama prie

Geresnis Europos reagavimas į nelaimes. Civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos vaidmuo

A. Įžanga

Poveikio vertinimo ataskaitos tikslas – pateikti Komisijai informaciją, reikalingą rengiant 2010 m. lapkričio mėn. ketinamą priimti Komunikatą dėl ES reagavimo į nelaimės pajėgumų. Pirmiausia ataskaita siekiama informuoti Komisiją, kiek potencialo glūdi įvairiose politinėse galimybėse, kurias, formuojant ES reagavimo į nelaimės ES ir kitose šalyse koncepciją, galima būtų nagrinėti išsamiau.

Ataskaitoje nesiekama pateikti išsamaus vertinimo. Priešingai – atlikta proporcinga tikslams analizė. Atsižvelgiant į tai, kad Komunikate nebus siūlomi sprendimai, o tik nurodytos galimybės, kaip ateityje galima būtų plėsti ES reagavimo į nelaimės pajėgumus, galbūt pažymint, kuri alternatyva atrodo tinkamiausia, šiuo etapu išsamus poveikio vertinimas nėra nei privalomas, nei reikalingas. Tik tuomet, jei bus teikiami konkretūs teisėkūros pasiūlymai, prie jų reikės pridėti išsamesnį pasirinktų galimybių poveikio įvertinimą.

Daugiausia dėmesio šioje ataskaitoje skiriama komunikato dalims, galinčioms turėti konkretų poveikį, reikalingą įvertinimo, t. y. naujoms politinėms galimybėms ir būdams organizuoti ir struktūrizuoti ES bendradarbiavimą civilinės saugos srityje. Reikia pažymėti, kad rengiamame komunikate taip pat bus nagrinėjama sąveika su humanitarine pagalba, bet atsižvelgiant į tai, kad ji bus minima tik politiniuose pareiškimuose dėl būtinybės plėsti esamą ES praktiką ir politiką, konkretaus poveikio vertinimo šioje srityje nereikia.

B. Problemų apibūdinimas ir tikslai

i. Problemų apibūdinimas

Dabartinio ES civilinės saugos mechanizmo nauda plačiai pripažįstama. Sistema sklandžiai veikė praktikoje, buvo išnaudojamos visos jos funkcijos, o rezultatai pranoko lūkesčius. Vis dėlto tam tikri išoriniai veiksniai verčia apsvarstyti, ar nereikėtų išplėsti dabartinių sistemos funkcijų, siekiant ateityje spręsti problemas ekonomiškai, kartu užtikrinant veiksmingesnį, greitesnį ir aiškiau planuojamą koordinavimą. Pavyzdžiui, dėl bendrosios finansinės padėties ir riboto biudžeto tampa ypač svarbu, kad visi veiksmai būtų atliekami kiek galima ekonomiškiau. Be to, pastebima, kad ES ir visame pasaulyje dažnėja gaivalinių nelaimių ir žmogaus sukeltų (t. y. techninio ir ekologinio pobūdžio) katastrofų, todėl vykdoma daug ES civilinės saugos mechanizmo operacijų. Taip pat nelaimės darosi vis sunkesnės, o jų padariniai rimtesni – tai greičiausiai lemia tokie veiksniai kaip klimato kaita, terorizmas, urbanizacija ir pramonės plėtra. Siekiant, kad atotrūkis tarp poreikių ir pajėgumų nedidėtų, ES privalo kiek galima padidinti reagavimo į nelaimės veiksmingumą, ir, kaip liudija patirtis, to galima pasiekti net ribotais papildomais ištekliais.

Didžiausias dabartinio ES civilinės saugos mechanizmo trūkumas yra tai, kad jis buvo sukurtas kaip paramos ir koordinavimo sistema, taigi priklauso nuo savanoriškų ir *ad hoc* valstybių narių pagalbos pasiūlymų; todėl šis mechanizmas neužtikrina, kad įvykus didelei nelaimei pagalba būtinai bus suteikta. Dėl dabartinės sistemos *ad hoc* pobūdžio ES civilinės saugos mechanizmas pasitelkiamas išimtinai reaguojant į veiksmus, o ne juos inicijuojant. Kadangi neįmanoma iš anksto tiksliai numatyti, kokio pobūdžio ir kokios apimties pagalba bus siūloma konkrečios nelaimės atveju, Stebėsenos ir informacijos centras (angl. MIC) negali parengti nenumatytų atvejų planų, ir, prireikus nedelsiant reaguoti į nelaimę, kaskart iš naujo ieškoma sprendimų,

o tai mažina bendrą pagalbos *veiksmingumą*. Kita vertus, dėl šios priežasties kai kurie sprendimai suteikti svarbią pagalbą priimami vėliau nei būtų galima, o reagavimo greitis priklauso nuo to, ar greitai valstybės narės pasiūlo pagalbą, jeigu apskritai ją pasiūlo. Būtų tikrai naudinga sistemą padaryti aiškiau planuojamą ir pajėgią geriau koordinuoti valstybių narių pagalbą.

Be to, per daugelį metų paaiškėjo, kad sistema, pagal kurią valstybės narės teikia pagalbą natūra, taip pat prisideda prie tam tikro susiskaidymo. Kadangi valstybės narės siūlo pagalbą konkrečios ekstremaliosios situacijos atveju, ne visada atsižvelgdamos į bendras ES reagavimo pastangas, pasiūlymai gali būti nepakankamai *nuoseklūs*. Iš tiesų, MIC teigimu, neretai atsitinka, kad valstybių narių teikiama pagalba viršija vienus pagalbos prašančios valstybės poreikius, o kiti lieka nepastebėti. Tvirtesnė sistema, užtikrinanti nuoseklų ES reagavimą ir leidžianti maksimaliai išnaudoti visų dalyvaujančių subjektų sąveiką, būtų didelis žingsnis pirmyn darnumo ir ekonomiškumo požiūriu.

ii. Tikslai

Galutinis tikslas yra kurti ir stiprinti ES reagavimo į nelaimės pajėgumus išnaudojant visas turimas priemones, pajėgumus, ekspertų žinias ir didinant šių elementų sąveiką bei tarpusavio papildomumą. Siūlomos galimybės yra būdas sukurti rimtesnę ir tvirtesnę sistemą, padėsiančią užtikrinti geresnę žmonių, aplinkos ir nuosavybės apsaugą iškart po nelaimės.

Šiuo požiūriu svarbios ir Lisabonos sutarties teikiamos galimybės. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 196 straipsniu Sąjungai suteikiamas aiškus teisinis pagrindas civilinės saugos srityje, *inter alia*, jai remiant ir papildant valstybių narių veiksmus nacionaliniu, regioniniu ir vietiniu lygiu reaguojant į gaivalines nelaimes ir žmogaus sukeltas katastrofas Sąjungoje. SESV 222 straipsnyje įtvirtintoje solidarumo sąlygoje, nustatančioje valstybių narių pareigą teikti pagalbą viena kitai ir ES pareigą sutelkti visas savo turimas priemones reaguojant į ekstremaliąją situaciją, taip pat pabrėžiama, kad reikia stengtis stiprinti reagavimo į nelaimės pajėgumus.

Galutiniam tikslui pasiekti reikia įgyvendinti šiuos konkretesnius tikslus:

- siekti veiksmingesnio, taip pat ekonomiškesnio, ES reagavimo į nelaimės
- siekti nuoseklesnio ES reagavimo į nelaimės
- siekti didesnio matomumo

Šiems tikslams naujų mechanizmų kurti nereikia – būtina plėtoti ir toliau tobulinti turimas priemones. Atsižvelgiant į tai, papildomos išlaidos, jei tokių būtų, turi būti pagrįstos ir proporcingos dabartinėms.

C. Subsidiarumas

Už nelaimių valdymą pirmiausia atsakingos valstybės narės. Sąjungos vaidmuo civilinės saugos srityje apibrėžtas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 196 straipsnio 1 dalyje, kurioje nustatyta, kad Sąjunga siekia, *inter alia*, remti ir papildyti valstybių narių veiksmus nacionaliniu, regioniniu ir vietiniu lygiu reaguojant į gaivalines nelaimes ir žmogaus sukeltas katastrofas Sąjungoje, taip pat skatinti tarptautinio civilinės saugos darbo nuoseklumą. Taigi reagavimas į nelaimės civilinės saugos priemonėmis patenka į papildomosios kompetencijos sritį, kuriai taikytinas subsidiarumo principas.

Norint išspręsti poveikio vertinime įvardytas problemas, būtina veikti ir veiksmus koordinuoti ES lygiu. Nors pirmiausia už reagavimą į nelaimės atsakingos valstybės

narės, ankstesnė mechanizmo taikymo patirtis rodo, kad ištikus didelio masto nelaimėms atskirų valstybių civilinės saugos resursai iš tiesų gali būti nepakankami. Tokiais atvejais būtina kitų valstybių narių pagalba. ES veiksmi šioje srityje visuomet susiję su tarptautinę dimensiją turinčių situacijų valdymu, kai bendrus veiksmus reikia koordinuoti viršnacionaliniu lygmeniu.

Vien nacionaliniais veiksmais nuosekliai, veiksmingo ir efektyvaus ES reagavimo į nelaimės užtikrinti neįmanoma. Siekiant padaryti ES civilinės saugos mechanizmą aiškiau planuojamą, veiksmingesnį ir matomesnį, reikia veikti ES lygmeniu pagal SESV 196 straipsnyje nustatytus tikslus ir teisėkūros procedūrą. Kad toks aiškinimas teisingas, patvirtinama ir SESV 222 straipsnyje nustatyta solidarumo sąlyga.

Atsižvelgiant į visus šiuos argumentus, reikia pripažinti, kad subsidiarumo principo laikomasi, nes minėti politiniai tikslai nebus pasiekti, jei valstybės narės veiks vienos – tam visos valstybės narės turi veikti kartu ES lygmeniu.

D. Siūlomos galimybės ir išsamus jų vertinimas

i. Siūlomos politinės galimybės

Komisija siūlo šias politines priemones:

- **1 galimybė. Nebetęsti esamos politikos**

Sprendimas nebetęsti esamos ES reagavimo į nelaimės politikos reikštų, kad nutraukiamos dabar taikomos priemonės ir užbaigiami visi su jomis susiję veiksmai. Taip pat tai reikštų, kad pasirinkus šią galimybę reikės sukurti ir priimti naują šios politikos koncepciją.

- **2 galimybė. *Status quo* išlaikymas**

Status quo išlaikymas reikštų, kad būtų tęsiama dabartinė ES reagavimo į nelaimės politika. Būtų toliau vykdomi poveikio įvertinimo ataskaitoje nurodyti veiksmai ir priemonės. Finansavimas būtų teikiamas pagal 2007–2013 m. finansinę perspektyvą.

- **3 galimybė. Sukurti ES reagavimo į nelaimės pajėgumus, pagrįstus valstybių narių savanoriškai sutelktais atsarginiais pajėgumais (žmogiškaisiais ir kitais ištekliais)**

Darbuotojai ir ištekliai būtų toliau valdomi ir kontroliuojami nacionaliniu lygmeniu, bet valstybės narės būtų tvirčiau įsipareigojusios MIC paprašius skubiai juos paruošti ir išsiųsti dalyvauti civilinės saugos operacijose. Galutinį sprendimą dėl dalyvavimo operacijose, kaip ir anksčiau, priimtų valstybės narės, kurioms turimų išteklių gali prireikti reaguoti į ekstremalias situacijas šalies viduje. Be to, reikia pažymėti, kad nevykstant ES operacijoms atsarginių pajėgumų nereikėtų rezervuoti ar laikyti be veiklos – valstybės narės turėtų teisę panaudoti juos vidaus reikmėms.

Galimybė siųsti į nelaimės vietas valstybių narių atsarginius pajėgumus taptų ES reagavimo į nelaimės Sąjungoje ir už jos ribų civilinės saugos priemonėmis pagrindu, o kiti valstybių narių pagalbos pasiūlymai, teikiami pagal esamą civilinės saugos pagalbos sistemą, ją papildytų. Be to, reikėtų labiau pasistengti, kad apie civilinės saugos išteklius, dislokuotus pasitelkiant ES civilinės saugos mechanizmą, visuomenė būtų informuojama dviem lygmenimis – nacionaliniu ir Europos. To labai trūko vykdant ES veiksmus Haiťyje.

Į bendruosius pajėgumus taip pat reikia įtraukti karinius ir transporto, ypač strategiškai svarbius oro transporto, išteklius, kuriuos tarpininkaujant MIC galima

pasitelkti pagal Europos konsensusą dėl humanitarinės pagalbos ir tarptautines (ypač Oslo) gaires.

Valstybėms narėms savanoriškai sutelkus bendruosius pajėgumus, šią iniciatyvą jos turėtų palaikyti išipareigodamos nuolat rengti bendrus mokymus, pratybas, įgytos patirties aptarimus ir juose dalyvauti. Be to, norint išnaudoti visas bendrųjų pajėgumų galimybes, būtina reikėtų parengti nenumatytų situacijų planus ir scenarijus. Nuo to, kaip bus įgyvendinamos šios priemonės, priklausytų visos sistemos veiksmingumas ir nuoseklumas.

- **4 galimybė. ES reagavimo į nelaimės pajėgumų stiprinimas ES lygmens ištekliais**

Jei atsirastų specifinių pagalbos poreikių, kurių patenkinti nepavyktų dėl ES reagavimo į nelaimės sistemos trūkumų, ir būtų pagrindo manyti, kad veiksmai Europos lygmeniu būtų ekonomiškiesni, galėtų būti skiriami ***papildomi ES finansuojami ištekliai***. Ypatinę dėmesį reikėtų atkreipti į išteklius, pasitelkiamus sprendžiant horizontaliuosius uždavinius, kaip antai vertinimo (skubaus poveikio aplinkai įvertinimo moduliai), logistikos ir koordinavimo (ypač techninės pagalbos bei paramos grupės ir telekomunikacijų įranga). Ateityje ši idėja galėtų peraugti į visuotinį ES koordinavimo centrą, teikiantį paslaugas ir JT. Taip pat reikėtų apsvarstyti, ar ten, kur bendrieji ištekliai ir naštos pasidalijimo susitarimai galėtų padidinti pagalbos veiksmingumą ir kur nacionalinių išteklių dažniausiai nepakanka, kaip papildomų ES finansuojamų išteklių nevertėtų sukurti didelės vertės reagavimo pajėgumų.

ES pajėgumai būtų finansuojami Sąjungos lėšomis, bet jų valdymas būtų perduotas suinteresuotoms valstybėms narėms. Šie pajėgumai visada būtų parengti ES operacijoms, bet, kai operacijos nevyksta, valstybės narės galėtų juos pasitelkti savo vidaus reikmėms. Bendrieji ES ištekliai galėtų būti įvairios apimties – ir nedideli, skirti užpildyti pačioms svarbiausioms spragoms, ir platesni, apimantys daug pagrindinių sričių išteklių. Antruoju atveju valstybės narės galėtų atsisakyti kai kurių nacionalinių pajėgumų, ir ES reagavimas į nelaimės taptų ekonomiškiesnis.

- **5 galimybė. ES civilinės saugos pajėgų plėtra**

Nepriklausomos Europos pajėgos su savo pajėgumais, priemonėmis, savais privalumais ir koordinavimo struktūra, papildydamos pasirengimo nelaimėms priemonės ir kitus esamus išteklius, tikrai užtikrintų nuoseklų ir veiksmingą ES reagavimą į nelaimės. Tokiu principu veikiančios Europos pajėgos turėtų gauti įgaliojimus disponuoti iš anksto tam paskirtais valstybių narių ištekliais, be to, turėtų teisę naudotis papildomais ištekliais, nesvarbu ar buvo nustatyti realūs ES reagavimo į nelaimės pajėgumų trūkumai. Jei tokių trūkumų atsirastų, juos pašalinti būtų pavesta savanorėms valstybėms narėms valdymo perdavimo principu, kuris buvo minėtas kalbant apie 4 galimybę.

Tam, kad Europos pajėgos galėtų sukurti patikimą pasirengimo nelaimėms sistemą, reikėtų įkurti operatyvinį centrą scenarijų ir protokolų projektams rengti, taip pat nuosavą civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos mokymo institutą, kuriame būtų mokomi savi darbuotojai, į Europos pajėgas atsiųstos nacionalinės ir regioninės komandos ir ES dirbantys vertinimo ekspertai.

ii. Politinių galimybių analizė

Atlikus pirminę politinių galimybių analizę, buvo nuspręsta, kad socialiniai, ekonominiai ir politiniai 1 ir 5 galimybių trūkumai yra nepriimtini. Atsižvelgiant į

tai, kad 2 galimybė numato esamos ES politikos tąsą ir todėl yra pagrindinis scenarijus, kuriuo remiantis turi būti lyginamos kitos galimybės, didžiausias dėmesys proporcingame poveikio įvertinime skiriamas 3 ir 4 galimybėms.

E. Pagrindiniai pasirinktų galimybių ekonominio ir socialinio poveikio bei poveikio aplinkai aspektai

Reikia pažymėti, kad pasirinkus bet kurią šių galimybių reikės stiprinti Europos Komisijos stebėsenos ir informavimo centro koordinavimo ir analizės pajėgumus. Tai tikrai įvyks, ir pasirinkta galimybė neturės tam reikšmės, nes netrukus, sujungus ECHO ir MIC krizių skyrius, numatyta įkurti tikrą reagavimo centrą, kuris veiks visą parą ir bus atsakingas už ES reagavimo į civilines nelaimės veiksmų koordinavimą.

• Ekonominis poveikis

i. 3 galimybės ekonominis poveikis

Nuo *status quo* perėjus prie savanoriškų pajėgų modelio, kapitalo išlaidos neturėtų reikšmingai pakisti. Galima drąsiai teigti, kad valstybės narės galės neprisidėti prie bendrųjų išteklių sutelkimo, jei nėra visiškai aišku, ar likusių išteklių pakaks saviems civilinės saugos poreikiams patenkinti. Taigi savanoriškumo principu grindžiami bendrieji ištekliai sudarytų nedidelę dalį jau turimų priemonių. Be to, atsižvelgiant į tai, kad išteklių suteikimo sąlygose būtų aiškiai nustatyta, jog atsiradus poreikiui šalies viduje juos galima atšaukti, galima teigti, kad valstybės narės nepatirs papildomų išlaidų įrangai.

Kai tokia sistema bus iki galo sukurta ir pradės veikti, valstybių narių investicijos į papildomus naujus reagavimo pajėgumus gali sumažėti. Nors valstybės narės, kaip ir anksčiau, turėtų pačios užtikrinti pakankamus techninius pajėgumus reaguoti į numatomus ar besikartojančius pavojus, tikėtina, kad sutelkti papildomus atsarginius pajėgumus, papildančius pagrindinius kiekvienos valstybės narės reagavimo išteklius, ir bendrai jais naudotis būtų ekonomiškai naudingiau. Šiuos atsarginius pajėgumus sutelkus ES lygmeniu, o valstybėms narėms dalijantis bendrą našta, galima būtų pasiekti masto ekonomijos ir sutaupyti.

Galima teigti, kad įgyvendinus 3 galimybę iš esmės neturėtų atsirasti papildomų dislokavimo išlaidų. Nors sukūrus savanoriškus bendruosius pajėgumus galima būtų užtikrinti, kad pagalba bus suteikta iškart įvykus nelaimėi, nei išteklių transportavimo, nei jų veiklos išlaidos nelaimės vietoje neturėtų padidėti. Priešingai – gali pasitaikyti situacijų, ypač susijusių su transportu, kai ištekliai bus dislokuojami mažesnėmis išlaidomis nei būtų įmanoma kitomis sąlygomis. Bendras reagavimas pasitelkiant bendruosius išteklius ir atitinkamus išankstinius planus padėtų greičiau įvertinti galimus transportavimo būdus ir leistų surinkti tinkamose vietose dislokuotus išteklius ir nugabenti juos visus iš karto, taip sutaupant transportavimui skirtą laiką ir lėšų. Be to, reikėtų efektyviau paskirstyti orlaivių išteklius, kad būtų maksimaliai išnaudojami oro transporto pajėgumai ir sumažėtų ribinės išlaidos.

Kita vertus, jei dėl dalyvavimo bendrųjų išteklių sistemoje per metus bus dislokuojama daugiau valstybių narių pajėgumų, 3 galimybės atveju bendrosios metinės veiklos sąnaudos gali kisti. Toks plėtros modelis labai paveiktų kai kurių valstybių narių išlaidas personalui. Apskritai, kai kurios valstybės narės dėl savitos

organizacinės struktūros gali patirti tam tikrų išlaidų, susijusių su organizaciniais ir teisiniais *status quo* pokyčiais.

Ar stiprus bus minėtas neigiamas poveikis, labai priklauso nuo to, kaip iš visų bendrųjų išteklių bus pasirenkamos konkrečios priemonės, ir nuo visos bendrųjų išteklių apimties. Konkrečių valstybių narių patiriamą poveikį dėl didesnės tam tikrų išteklių paklausos galima būtų sušvelninti neleidus išteklių pasirinkti savo nuožiūra, o taikant jų rotacijos principą. Be to, juo didesni bus bendrieji ištekliai, juo rečiau, tikėtina, bus naudojami konkretūs jiems priklausantys pajėgumai.

Poveikį galima būtų sušvelninti ir skiriant ES finansavimą tam tikroms iš anksto apibrėžtomis remtinoms sąnaudoms. Tai būtų dar vienas naštos pasidalijimo modelis, nes dalį išlaidų iš valstybių narių perimtų Sąjunga. Jis ne tik padėtų valstybėms narėms padengti dalį metinių išlaidų, susijusių su dalyvavimu bendrųjų išteklių projekte, bet ir paskatintų mažąsias valstybes narės aktyviau dalyvauti ES reagavimo į nelaimės operacijose. Šitaip sustiprėję ES reagavimo į nelaimės pajėgumai sumažintų didžiausią reagavimo į nelaimės krūvį turinčių valstybių narių našą ir padidintų ES galimybes reaguoti į didelio masto ekstremalias situacijas už ES ribų.

ii. 4 galimybės ekonominis poveikis

Svarbiausias šios galimybės ekonominis poveikis yra tai, kad valstybės narės visai nepatirtų kapitalo išlaidų. Atlikus viešojo pirkimo procedūrą ir ES lėšomis įsigijus papildomų išteklių bei oro transporto pajėgumų, valstybės narės disponuotų tikrai solidžiais bendraisiais pajėgumais, kurių negalėjo turėti pavieniui – ir to būtų pasiekta be papildomų investicinių sąnaudų. Garantija, kad pagalba visada bus suteikta, būtų didžiausias privalumas, smarkiai lenkiantis savanoriško bendrųjų išteklių sutelkimo teikiamus privalumus. Pirmiausia, tikėtina, kad viena didelė ES lygmens investicija į papildomus išteklius, kuriais vėliau naudotųsi visos valstybės narės, visos ES mastu būtų ženkliai mažesnė investicija lyginant su visomis valstybių narių išlaidomis, jei tokius išteklius jos įsigytų pačios. Be to, kalbant apie išteklius, kurių pajėgumus numatoma didinti, ši galimybė būtų nepaprastai naudinga ekonomiško ir veiksmingo požiūriu, nes valstybės narės turėtų mažiau investuoti pačios.

Dar vienas labai svarbus 4 galimybės ekonominis privalumas yra tai, kad taps įmanomi ekonomiškėsi sprendimai. Dėl ES lygmens išteklių, kuriais gali naudotis visos valstybės narės, reagavimo į nelaimės operacijos taptų kur kas ekonomiškėsi, nes mobilizavimo sąnaudos (palyginti su komercine tokių pajėgumų nuomos kaina) sumažėtų, o reagavimo greitis ir veiksmingumas išaugtų. Veiksmingumas reikšmingai padidėtų ir naudojantis bendromis transporto priemonėmis bei logistikos sistema, taip pat kitais masto ekonomijos atvejais.

Be to, įsigijus papildomų ES išteklių, kurie prieinami visoms valstybėms narėms, dislokavimas taptų veiksmingesnis, o operacijos ekonomiškėsi – dėl tų pačių priežasčių, kurios nurodytos kalbant apie 3 galimybę. Be to, visas papildomai finansuotų išteklių laikymo parengties sąlygomis ir dislokavimo sąnaudas padengtų ES – taip būtų įgyvendintas „naujasis naštos pasidalijimo modelis“, o visos išlaidos perkeltos Sąjungai.

Kalbant apie išlaidas, kuriant ES lygmens pajėgumus reikės atlikti tam tikras viešųjų pirkimų ir valdymo procedūras.

- **Socialinis poveikis**

Ataskaitoje aptariamos galimybės neturėtų socialinio poveikio įprasta šio žodžio prasme, bet būtų reikšmingos platesniu visuomeniniu požiūriu.

Galimybė pasitelkiant bendruosius valstybių narių pajėgumus (3 galimybė) ar ES lygmens išteklius (4 galimybė) veikti greitai ir tiksliai tikrai leistų sumažinti nelaimių aukų skaičių, palengvinti kančias ir kiek įmanoma mažinti žmonių ir visuomenės patiriamą žalą. Taigi teigiamas poveikis nelaimių ištiktoms visuomenėms būtų nenuginčijamas.

Be to, dėl nuoseklesnio ir veiksmingesnio reagavimo žmonės tikrai imtų labiau pasitikėti ES reagavimo į nelaimės pajėgumais. To pasekmės būtų dvejopos. Pirmą, nelaimės užklyptos bendruomenės būtų labiau linkusios bendradarbiauti su ES, o tai galėtų atverti naujas bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis galimybes. Antra, geresnė žmonių nuomonė apie ES reagavimo į nelaimės pajėgumus padėtų užsitikrinti ES piliečių ir vadovų paramą.

Reikia pažymėti, kad ES išteklių, kuriuos valdyti perduodama valstybėms narėms, sukūrimas (4 galimybė) labiausiai atitiktų SESV 222 straipsnyje įtvirtintą ES solidarumo idėją ir ES piliečių norus bei lūkesčius.

- **Poveikis aplinkai**

Ir savanoriškų bendrųjų operatyvinių išteklių sutelkimas (3 galimybė), ir ES lygmens išteklių (4 galimybė) leistų ES užtikrinti, kad pagalba visada bus suteikta iškart po nelaimės. Dėl didesnio nuoseklumo ir veiksmingumo, susijusio su minėtais sprendimais, ES galėtų greičiau reaguoti į ekstremalias situacijas, o tai leistų ženkliai sumažinti neigiamą nelaimių poveikį aplinkai (pvz., greitai ir veiksmingai reagavus į gaisrą miške gali būti padaryta kur kas mažesnė žala aplinkai).

Galimybių palyginimas

Galimybės buvo palygintos remiantis šiais kriterijais:

- galimybės veiksmingumas atsižvelgiant į tikslus;
- galimybės ekonomiškumas;
- galimybės nuoseklumas, atsižvelgiant į bendresnius ES tikslus, strategijas ir prioritetus.

Atskaitos taškas lyginant galimybes buvo pagrindinis scenarijus (*status quo* – 2 galimybė). Išvados buvo apibendrintos ir vizualiai perteiktos schemomis ir diagramomis.

Palyginti su pagrindiniu scenarijumi, ir trečia, ir ketvirta galimybės turėjo aiškių privalumų ir pranoko *status quo*, turinčią trūkumų pagal visus kriterijus. Todėl buvo nuspręsta, kad abi šios galimybės yra geresnės už pagrindinį scenarijų. Pirmiausia, lyginant išryškėjo 3 galimybės privalumai, susiję su subsidiarumo ir proporcingumo principais ir 4 galimybės privalumai, susiję su veiksmingumu ir (galimu) ekonomiškumu (ypač kalbant apie ES lygmens išteklius horizontaliesiems uždaviniams ir tam tikrus didelės vertės išteklius). Buvo palyginti šių dviejų galimybių privalumai ir trūkumai, kad būtų nustatyta kuo veiksmingesnė ir nuoseklesnė sistema, kuri užtikrintų kuo mažesnę neigiamą poveikį ir sąnaudas.

Sugretinus šias dvi patraukliausias galimybes, geresne buvo pripažinta trečioji, nes ji labiau atitiko subsidiarumo ir proporcingumo principus. Vis dėlto buvo atsižvelgta ir į tam tikrus 4 galimybės elementus, kurie duotų nemažą ekonominę naudą visai ES.

Todėl, atsižvelgiant į atitinkamus nagrinėtų galimybių privalumus, buvo nuspręsta rinktis mišrią koncepciją, kurią sudaro šie elementai:

- **ES operacijoms skirti savanoriški bendrieji valstybių narių ištekliai.** Jie turėtų būti sistemos šerdis. Dėl šių išteklių apimties ir sudėties bus sprendžiama tolesniame etape;
- *papildomieji valstybių narių ad hoc pasiūlymai* pagal esamą ES civilinės saugos mechanizmą;
- *papildomi ES lygmens ištekliai* tais atvejais, kai ekonomiškumas svarbesnis už tai, kad valstybių narių išteklių neišnaudojimas politiškai kritikuotinas.

Sistemą būtų galima toliau tobulinti teikiant nuolatinę paramą humanitarinėms organizacijoms, kurios planuoja ir valdo tarptautinėms humanitarinėms operacijoms reikalingų pagalbos reikmenų kaupimo procesą, o tam tikrais atvejais ir pasitelkiant karinius išteklius.